Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 24 februari 2022 *

”Begäran om förhandsavgörande – Frihet att tillhandahålla tjänster – Direkt livförsäkring – Livförsäkringsavtal med rörligt kapital som är anknutna till investeringsfonder kallade ’unit-linked’ – Direktiv 2002/83/EG – Artikel 36 – Direktiv 2002/92/EG – Artikel 12.3 – Skyldighet att lämna information innan ett avtal ingås – Information om vilka fondtillgångar som ingår i ett fondförsäkringsavtal (’unit-linked’) – Tillämpningsområde – Räckvidd – Direktiv 2005/29/EG – Artikel 7 – Otillbörliga handelsmetoder – Vilseledande underlåtenhet”

I de förenade målen C-143/20 och C-213/20,

angående två beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Distriktsdomstolen i Warszawa – Wola, Warszawa, Polen), av den 24 mars 2020 och av den 2 oktober 2019, som inkom till domstolen den 24 mars 2020 och den 12 maj 2020, i målen

A

mot

O (C-143/20),

och

G.W.,

E.S.

mot

A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie SA (C-213/20),

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av ordföranden på andra avdelningen A. Prechal, tillika tillförordnad ordförande på tredje avdelningen, samt domarna J. Passer, F. Biltgen, L.S. Rossi (referent) och N. Wahl,

generaladvokat: M. Bobek,

* Rättegångsspråk: polska.

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– G.W. och E.S., genom A. Lengiewicz, radca prawny,

– A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie SA, genom A.M. Pukszto, radca prawny, och S. Sołtysik, adwokat,

– Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,

– Greklands regering, genom S. Chala, S. Charitaki och S. Papaioannou, samtliga i egenskap av ombud,

– Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av F. Meloncelli och A. Collabolletta, avvocati dello Stato,

– Europeiska kommissionen, genom S.L. Kalėda, N. Ruiz García, T. Scharf, H. Tserepa-Lacombe och B. Sasinowska, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 2 september 2021 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 36.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG av den 5 november 2002 om livförsäkringar (EGT L 345, 2002, s. 1), jämförd med direktivets bilaga III A, punkterna a.11 och a.12, artikel 7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder) (EUT L 149, 2005, s. 22), samt artikel 185.3 och 185.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) (EUT L 335, 2009, s. 1), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/58/EU av den 11 december 2013 (EUT L 341, 2013, s. 1) (nedan kallat direktiv 2009/138).

2 Den första begäran har framställts i ett mål mellan A och O (C-143/20) och den andra i ett mål mellan G.W. och E.S. å den ena sidan, och A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie SA, å den andra sidan (C-213/20). Målen rör återbetalning av försäkringspremier som betalats enligt avtal om fondanknutna kollektiva livförsäkringar med rörligt kapital.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 2002/83

3 Skälen 2, 5, 35, 39, 44, 50 och 52 i direktiv 2002/83, som upphävts och ersatts av direktiv 2009/138, har följande lydelse:

”(2) Det är viktigt att undanröja vissa skillnader mellan olika nationella tillsynsregler för att göra det lättare att starta och driva livförsäkringsverksamhet. För att nå detta mål och samtidigt tillförsäkra försäkringstagare och förmånstagare i samtliga medlemsstater ett tillräckligt skydd bör bestämmelserna avseende de finansiella krav som ställs på livförsäkringsföretagen samordnas.

…

(5) Detta direktiv utgör därför ett viktigt steg i sammanslagningen av de nationella marknaderna till en integrerad marknad. Detta steg behöver kompletteras med andra gemenskapsåtgärder i syfte att göra det möjligt för alla försäkringstagare att ha tillgång till varje försäkringsgivare med huvudkontor inom gemenskapen som bedriver verksamhet där med stöd av etableringsfriheten eller friheten att tillhandahålla tjänster, och att därvid garanteras ett tillfredsställande skydd.

…

(35) Med hänsyn till skyddet av försäkringstagarna bör alla försäkringsföretag införa lämpliga tekniska avsättningar. …

…

(39) Det är nödvändigt för försäkringsföretagen att, utöver tekniska avsättningar – inklusive matematiska avsättningar – av tillräcklig storlek för att kunna uppfylla sina försäkringsåtaganden, ha en kompletterande reserv i form av en s.k. solvensmarginal … Kravet är ett viktigt inslag i systemet för stabilitetstillsyn till skydd för försäkrade och försäkringstagare. …

…

(44) Det finns skillnader mellan medlemsstaternas avtalsrättsliga lagstiftning tillämplig på de verksamheter som avses i detta direktiv. Harmoniseringen av försäkringsavtalsrätten är inte en förutsättning för att uppnå en inre marknad för försäkringar. Den möjlighet som ges medlemsstaterna att föreskriva att deras respektive lagar skall tillämpas på försäkringsavtal som täcker åtaganden inom deras territorier bör därför ge tillräckligt skydd för försäkringstagare. …

…

(50) Det är nödvändigt att utforma bestämmelser för det fall att ett företags ekonomiska ställning medför att det har svårt att uppfylla sina försäkringsåtaganden. I vissa situationer, där försäkringstagarnas rättigheter är hotade, behöver de behöriga myndigheterna befogenheter för att kunna ingripa i ett tillräckligt tidigt skede …

…

(52) På en inre marknad för försäkringar får konsumenten ett bredare och mer varierat utbud av försäkringar att välja mellan. För att fullt ut kunna dra nytta av denna mångfald och den ökade konkurrensen skall konsumenten ha tillgång till all den information som är nödvändig för att kunna välja den försäkring som bäst motsvarar hans behov. Detta informationsbehov är så mycket större som åtagandena kan sträcka sig över lång tid. Bestämmelser om minimikrav måste därför harmoniseras, så att konsumenter kan få klara och exakta besked om de väsentliga egenskaperna hos de försäkringsprodukter som erbjuds och uppgift om de organ till vilka försäkringstagare, försäkrade eller förmånstagare kan rikta klagomål.”

4 I artikel 14 i direktiv 2002/83, med rubriken ”Överlåtelse av försäkringsbestånd”, föreskrevs följande i punkt 5:

”En överlåtelse som tillåtits med stöd av denna artikel … skall automatiskt bli gällande gentemot försäkringstagare, de försäkrade och alla andra för vilka de överlåtna avtalen medför rättigheter eller skyldigheter.

…”

5 I artikel 35 i detta direktiv, med rubriken ”Uppsägningstid”, föreskrevs följande i punkt 1:

”Varje medlemsstat skall föreskriva att en försäkringstagare som ingår ett individuellt livförsäkringsavtal skall kunna säga upp avtalet inom en tid mellan 14 och 30 dagar från den dag han informerades om att avtal har kommit till stånd.

Försäkringstagarens uppsägning skall innebära att han befrias från alla från avtalet härrörande framtida förpliktelser.

Andra rättsverkningar av och förutsättningar för uppsägning skall bestämmas genom den lag som enligt definitionen i artikel 32 skall tillämpas på avtalet, i synnerhet såvitt avser det sätt på vilket försäkringstagaren skall informeras om att avtal har kommit till stånd.”

6 I artikel 36 i direktivet, med rubriken ”Information till försäkringstagare”, föreskrevs följande:

”1. Innan ett försäkringsavtal ingås skall minst den information som förtecknats i punkt A i bilaga III lämnas till försäkringstagaren.

…

3. Den medlemsstat i vilken åtagandet gjorts, kan kräva av försäkringsföretagen att de lämnar information utöver den som förtecknats i bilaga III endast om det är nödvändigt för att försäkringstagaren rätt skall förstå de väsentliga delarna av åtagandet.

4. Närmare regler för genomförandet av denna artikel och bilaga III skall fastställas av den medlemsstat där åtagandet har gjorts.”

7 I artikel 53 i samma direktiv, med rubriken ”Överlåtelse av försäkringsbestånd”, föreskrevs följande i punkt 6:

”En överlåtelse som godkänts enligt denna artikel … skall automatiskt vara giltiga mot försäkringstagare, försäkrade och varje annan person som har rättigheter eller skyldigheter till följd av de överlåtna avtalen.

…”

8 I bilaga III till direktiv 2002/83, med rubriken ”Information till försäkringstagare”, angavs följande:

”Innan ett försäkringsavtal ingås (A) eller under avtalets löptid (B) skall försäkringstagaren lämnas följande skriftliga information, vilken skall vara klart och tydligt formulerad och avfattad på ett officiellt språk i den medlemsstat där åtagandet gjorts.

…

A. Innan försäkringsavtal ingås

Uppgifter om försäkringsföretaget	Uppgifter om åtagandet
…	… a)11. I fråga om fondförsäkringsavtal (unit-linked) uppgifter om de andelar till vilka förmånerna är knutna. a)12. Uppgift om vilka slags tillgångar som fondförsäkringsavtal är baserade på. …”

Direktiv 2002/92/EG

9 Skälen 9 och 11 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/92/EG av den 9 december 2002 om försäkringsförmedling (EGT L 9, 2003, s. 3), som upphävts och ersatts, med verkan från och med den 23 februari 2018, av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/97 av den 20 januari 2016 om försäkringsdistribution (EUT L 26, 2016, s. 19), hade följande lydelse:

”(9) Olika slag av fysiska och juridiska personer samt institut, som agenter, mäklare och kreditinstitut (’bancassurance’-aktörer), kan distribuera försäkringsprodukter. För att aktörerna skall kunna behandlas lika och hänsyn skall kunna tas till kundskyddet bör alla dessa fysiska och juridiska personer omfattas av detta direktiv.

…

(11) Detta direktiv bör tillämpas på personer vars verksamhet består i att tillhandahålla försäkringsförmedlingstjänster till tredje man mot ersättning som kan vara pekuniär eller utgöra någon annan form av överenskommen ekonomisk förmån, som är kopplad till utförandet av dessa tjänster.”

10 Artikel 1 i direktivet hade följande lydelse:

”1. I detta direktiv fastställs bestämmelser om inledande och bedrivande av försäkrings- och återförsäkringsförmedling av fysiska och juridiska personer som är etablerade i en medlemsstat eller som önskar etablera sig där.

2. Detta direktiv skall inte tillämpas på personer som tillhandahåller förmedlingstjänster för försäkringsavtal, om samtliga följande villkor är uppfyllda:

…

b) Försäkringsavtalet avser inte livförsäkring.

…”

11 I artikel 2 i detta direktiv, som har rubriken ”Definitioner”, angavs följande:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

…

3. *försäkringsförmedling*: verksamhet som består i att lägga fram, föreslå eller utföra annat förberedande arbete inför ingåendet av försäkringsavtal, eller att ingå sådana avtal, eller att bistå vid förvaltning och fullgörande av sådana avtal, särskilt vid skada.

…

5. *försäkringsförmedlare*: varje fysisk eller juridisk person som mot ersättning inleder eller bedriver försäkringsförmedling.

…”

12 I artikel 12 i samma direktiv, med rubriken ”Information som ska lämnas av försäkringsförmedlaren”, föreskrevs följande i punkt 3:

”Innan ett försäkringsavtal ingås skall försäkringsförmedlaren, särskilt på grundval av de uppgifter kunden har lämnat, åtminstone specificera kundens krav och behov samt ange skälen till varje råd som ges kunden beträffande en viss försäkringsprodukt. Denna redovisning skall anpassas till det erbjudna försäkringsavtalets komplexitet.”

13 I artikel 13 i direktiv 2002/92, med rubriken ”Former för information”, föreskrevs följande i punkt 1:

”All information som enligt artikel 12 skall lämnas till kunden skall meddelas

…

b) klart och korrekt på ett sätt som är förståeligt för kunden,

…”

Direktiv 2004/39/EG

14 Skäl 10 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG (EUT L 145, 2004, s. 1), hade följande lydelse:

”Från direktivets räckvidd bör undantas försäkrings- och livförsäkringsföretag som står under lämplig kontroll från de behöriga tillsynsmyndigheternas sida och som omfattas av [direktiv 2002/83].”

15 I artikel 2 i detta direktiv, med rubriken ”Undantag”, föreskrevs följande i punkt 1:

”Detta direktiv skall inte tillämpas på

a) försäkringsföretag enligt definitionen i artikel 1 i direktiv [2002/83],

…

c) personer som tillhandahåller investeringstjänster i de fall då tjänsten tillhandahålls tillfälligt i samband med annan yrkesmässig verksamhet som regleras av bestämmelser i lag eller annan författning eller etiska regler som avser yrkesverksamheten i fråga, vilka inte utesluter att tjänsten tillhandahålls,

…”

16 I artikel 19 i direktiv 2004/39, med rubriken ”Uppföranderegler vid tillhandahållande av investeringstjänster till kunder”, föreskrevs följande i punkt 3:

”Kunder och presumtiva kunder skall förses med lämplig och begriplig information om

– värdepappersföretaget och dess tjänster,

– finansiella instrument och föreslagna placeringsstrategier; denna information bör innefatta lämpliga riktlinjer om, och varningar för, de risker som är förknippade med investeringar i dessa instrument eller särskilda placeringsstrategier,

– handelsplatser, och

– kostnader och tillhörande avgifter,

så att dessa har rimlig möjlighet att förstå arten av och den risk som är förknippad med den investeringstjänst och den specifika typ av finansiellt instrument som erbjuds och därigenom är väl informerade inför investeringsbesluten. Denna information får lämnas i standardiserad form.”

Direktiv 2005/29

17 I skäl 10 i direktiv 2005/29 anges följande:

”… Det här direktivet skall följaktligen tillämpas endast i den mån det saknas särskild gemenskapslagstiftning beträffande vissa aspekter av otillbörliga affärsmetoder, exempelvis informationskrav och regler för hur informationen skall delges konsumenterna. Detta direktiv skyddar konsumenterna när det inte finns någon branschlagstiftning på gemenskapsnivå och hindrar näringsidkare från att ge ett felaktigt intryck av en produkts beskaffenhet. Detta är särskilt viktigt när det gäller komplexa produkter som innebär stora risker för konsumenten, exempelvis vissa finansiella tjänster. …”

18 I artikel 2 i detta direktiv, med rubriken ”Definitioner”, föreskrivs följande:

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

…

b) *näringsidkare*: en fysisk eller juridisk person som, med avseende på de affärsmetoder som omfattas av detta direktiv, handlar för ändamål som ligger inom ramen för dennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke samt den som handlar i näringsidkarens namn eller för dennes räkning.

c) *produkt*: alla typer av varor och tjänster, även fast egendom, rättigheter och skyldigheter.

d) *affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter* (nedan även kallade *affärsmetoder*): en näringsidkares handling, underlåtenhet, beteende, företrädande eller kommersiella meddelande (inklusive reklam och saluföring) i direkt relation till marknadsföring, försäljning eller leverans av en produkt till en konsument.

…”

19 I artikel 3 i direktivet, som har rubriken ”Tillämpningsområde”, föreskrivs följande:

”1. Detta direktiv skall tillämpas på otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på det sätt som anges i artikel 5, före, under och efter en affärstransaktion som gäller en produkt.

…

4. Om bestämmelserna i detta direktiv står i strid med andra gemenskapsbestämmelser som reglerar specifika aspekter av otillbörliga affärsmetoder, skall de senare ha företräde och tillämpas på dessa specifika aspekter.”

20 I artikel 5 i samma direktiv, med rubriken ”Förbud mot otillbörliga affärsmetoder”, föreskrivs följande:

1. Otillbörliga affärsmetoder skall vara förbjudna.

…

4. Affärsmetoder skall anses otillbörliga om de

a) är vilseledande enligt artiklarna 6 och 7,

eller

b) aggressiva enligt artiklarna 8 och 9.

…”

21 I artikel 7 i direktiv 2005/29, med rubriken ”Vilseledande underlåtenhet”, föreskrivs följande:

”1. En affärsmetod skall anses vara vilseledande om den, i sitt sammanhang och med beaktande av alla dess särdrag och omständigheterna kring den samt av kommunikationsmediets begränsningar, innebär att näringsidkaren underlåter att lämna väsentlig information som genomsnittskonsumenten, beroende på sammanhanget, behöver för att fatta ett välgrundat affärsbeslut och därigenom medför, eller sannolikt kommer att medföra, att genomsnittskonsumenten fattar ett affärsbeslut som denne annars inte skulle ha fattat.

2. Det skall även anses vara vilseledande underlåtenhet om en näringsidkare, med hänsyn till de omständigheter som beskrivs i punkt 1, döljer sådan väsentlig information som avses i den punkten eller ger sådan information på ett oklart, obegripligt, tvetydigt eller olämpligt sätt, eller inte anger affärsmetodens kommersiella syfte om detta inte redan framgår av sammanhanget och när något av dessa fall innebär, eller sannolikt kommer att innebära, att genomsnittskonsumenten fattar ett affärsbeslut som denne annars inte skulle ha fattat.

…

5. Informationskrav som avser kommersiella meddelanden inklusive reklam eller marknadsföring och som har fastställts i gemenskapslagstiftningen – en icke uttömmande förteckning över denna lagstiftning återfinns i bilaga II – skall betraktas som väsentliga.”

22 Enligt bilaga II till detta direktiv ingår bland de informationskrav som betraktas som väsentliga, i den mening som avses i artikel 7 i direktivet, den information som avses i artikel 36 i direktiv 2002/83 och i artiklarna 12 och 13 i direktiv 2002/92.

Direktiv 2009/138

23 I artikel 309 i direktiv 2009/138, med rubriken ”Införlivande”, föreskrivs följande i punkt 1:

”Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa [artikel 185] senast den 31 mars 2015.

De lagar och andra författningar som avses i första stycket ska tillämpas från och med den 1 januari 2016.

…”

24 Enligt artikel 310 i detta direktiv, med rubriken ”Upphävande”, ska direktiv 2002/83 upphöra att gälla den 1 januari 2016.

Direktiv 2014/65

25 I artikel 93 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och direktiv 2011/61/EU (EUT L173, 2014, s. 349), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1034 av den 23 juni 2016 (EUT L 175, 2016, s. 8) (nedan kallat direktiv 2014/65), med rubriken ”Införlivande”, föreskrivs följande i punkt 1:

”Medlemsstaterna ska senast den 3 juli 2017 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

Medlemsstaterna ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 3 januari 2018 …”

26 Enligt artikel 94 i direktiv 2014/65, med rubriken ”Upphävande”, ska direktiv 2004/39 upphöra att gälla med verkan från och med den 3 januari 2018.

Polsk rätt

Civillagen

27 I artikel 58 § 1 i Kodeks cywilny (civillagen), i den lydelse som är tillämplig i de nationella målen (nedan kallad civillagen), föreskrivs följande:

”En rättshandling som strider mot lagen eller som har till syfte att kringgå lagen är ogiltig om inte annat föreskrivs i en relevant bestämmelse, bland annat om det föreskrivs att de bestämmelser i rättshandlingen som är ogiltiga ersätts av relevanta bestämmelser i lagen.”

28 Artikel 808 § 1 i civillagen har följande lydelse:

”Försäkringstagaren får ingå ett försäkringsavtal för annans räkning. Den försäkrade kan inte namnges i avtalet, såvida det inte är nödvändigt för att fastställa föremålet för försäkringen.”

Försäkringslagen

29 Artikel 13.4 i ustawa o działalności ubezpieczeniowej (lag om försäkringssektorn) av den 22 maj 2003 (Dz. U. nr 124, position 1151), i den lydelse som är tillämplig i de nationella målen (Dz. U. av år 2010, nr 11, position 66) (nedan kallad försäkringslagen), hade följande lydelse:

”I fråga om livförsäkring som är knuten till en kapitalfond för försäkringar, enligt avsnitt I kategori 3 i bilagan till denna lag, är försäkringsföretaget skyldigt att ange eller inbegripa följande i försäkringsavtalet:

1) En förteckning över erbjudna försäkringskapitalfonder.

2) Bestämmelserna för hur värdet på försäkringsförmånerna och försäkringens återköpsvärde ska fastställas, vilket inbegriper bestämmelserna om inlösen av andelar i försäkringskapitalfonden och tidsfristerna för andelarnas omräkning till kontanta medel och utbetalning av förmånerna.

3) Placeringsreglerna för försäkringskapitalfondens medel, vilket bland annat inbegriper egenskaperna hos de tillgångar som utgör fondens sammansättning, kriterierna för hur tillgångar ska väljas och principerna för riskspridning och andra gränser som gäller för investeringarna.

4) Regler och frister för värderingen av andelarna i försäkringskapitalfonden.

5) Regler för fastställande av kostnaden och alla andra avgifter som dras av från försäkringspremierna eller försäkringskapitalfonden.

6) Reglerna för att allokera försäkringspremierna till andelar i försäkringskapitalfonden, särskilt i den mån som anges i punkterna 4 och 5, och tidpunkten för omräkningen av premierna till andelar i fonden.”

30 Enligt bilagan till försäkringslagen omfattas ”livförsäkring som är knuten till en försäkringskapitalfond” av bilagans del I, grupp 3.

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

Mål C-143/20

31 O, som är en juridisk person etablerad i Polen, ingick i egenskap av försäkringstagare ett försäkringsavtal med ett försäkringsbolag. Avtalet avsåg en kollektiv livförsäkring med rörligt kapital knuten till en investeringsfond.

32 Avtalet avsåg uppbärande och investering av försäkringstagarnas inbetalda försäkringspremier i en investeringsfond som bildats på grundval av dessa premier. I villkoren för fonden angavs att dessa premier skulle omvandlas till andelar i investeringsfonden och investeras i certifikat som utfärdats av ett investeringsföretag. Värdet på certifikaten beräknades på grundval av ett index.

33 I gengäld åtog sig det ifrågavarande försäkringsföretaget att betala ut förmåner vid en försäkrads dödsfall eller överlevnad vid utgången av giltighetstiden. Dessa förmåner fick inte understiga summan av de premier som investerats, med tillägg av eventuella positiva rörelser i nämnda index. Om försäkringsavtalet däremot sades upp innan försäkringstiden löpte ut åtog sig försäkringsföretaget att till varje försäkrad återbetala ett belopp som motsvarade nuvärdet av de andelar i investeringsfonden som motsvarar de omvandlade försäkringspremierna.

34 Avtalet innehöll inte några bestämmelser om värderingen av andelarna i den aktuella investeringsfonden, av nettotillgångarna i denna fond och de certifikat som fondens disponibla medel placerats i, eller metoden för beräkning av värdet i förhållande till det index som låg till grund för betalningen av dessa certifikat. I den aktuella investeringsfondens villkor angavs emellertid att investeringen påverkades av kreditrisken gentemot emittenten av nämnda certifikat.

35 Genom en förklaring som trädde i kraft den 8 oktober 2010 anslöt sig A, i egenskap av försäkrad, för en period av femton år till det avtal om kollektiv livförsäkring som O ingått och åtog sig att betala en inledande premie och därefter avtalsenliga månatliga premier. Inträdet skedde under ett möte med en företrädare för O på en av bolagets kontor, under vilket bolagets företrädare

erbjöd A att ingå ett livförsäkringsavtal anknutet till en investeringsfond. Villkoren för den aktuella investeringsfonden och försäkringsvillkoren överlämnades till A när han anslöt sig till avtalet.

36 Efter en fullgörelseperiod på sju år sade A upp nämnda avtal på grund av en betydande värdeminskning av de investerade medlen. Det aktuella försäkringsföretaget betalade, såsom återköpsvärde, ett belopp som motsvarade värdet på A:s andelar i den aktuella investeringsfonden vid den tidpunkt då avtalet sades upp. Beloppet uppgick till cirka en tredjedel av de premier som A hade betalat, med avdrag för återköpskostnaderna.

37 A ansåg sig ha utsatts för otillbörlig försäljning och otillbörliga affärsmetoder och väckte därför talan om återkrav vid den hänskjutande domstolen. Till stöd för sin talan har A bland annat kritiserat O för att ha vilselett honom i fråga om arten av den investering i vilken försäkringspremierna placerades.

38 Den hänskjutande domstolen har i detta avseende understrukit att i andra språkversioner än den polska förefaller den skyldighet att lämna information innan ett avtal ingås som föreskrivs i artikel 36.1 i direktiv 2002/83, jämförd med punkt A led a.11 och a.12 i bilaga III till direktivet och artikel 185.3 i direktiv 2009/138, uppställa krav på att uppgifter lämnas om arten, typspecifikationerna och egenskaperna hos de fondtillgångar som omfattas av livförsäkringsavtal som är knutna till investeringsfonder.

39 När dessa fondtillgångar består av derivatinstrument föreskriver dessa bestämmelser att samma uppgifter ska lämnas som de som krävs enligt artikel 19.3 i direktiv 2004/39 och artikel 24.4 i direktiv 2014/65, det vill säga fullständiga uppgifter om dessa produkter och föreslagna investeringsstrategier och, bland annat, uppgifter om metoden för att värdera fondtillgångarna och de risker som är förenade med dessa produkter och emittenten av produkterna.

40 Samtidigt som den hänskjutande domstolen medger att dessa direktiv inte är tillämpliga på försäkringsföretag, anser den att det, med hänsyn till skäl 10 i direktiv 2004/39 och skäl 87 i direktiv 2014/65, är berättigat att genom en förstärkt informationsskyldighet tillämpa ett särskilt skydd för konsumenter som ingår ett livförsäkringsavtal som är knutet till en investeringsfond, oavsett om detta sker i egenskap av försäkringstagare eller försäkrad som är avtalspart i ett kollektivt avtal, när det är fråga om investeringsprodukter och i synnerhet derivatinstrument, som säljs till försäkringstagaren eller den försäkrade i form av ett försäkringsavtal.

41 Härav följer att det aktuella försäkringsföretaget och försäkringstagaren O i förevarande fall inte fullt ut har uppfyllt sin informationsskyldighet gentemot den försäkrade A. Enligt den hänskjutande domstolen skulle detta dessutom kunna utgöra en otillbörlig affärsmetod i den mening som avses i artiklarna 5 och 7 i direktiv 2005/29, eftersom det i skäl 10 i direktivet anges att det är nödvändigt att säkerställa ett särskilt förstärkt skydd för konsumenterna på marknaden för finansiella produkter med hög risk.

42 Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Distriktsdomstolen i Warszawa-Wola, Warszawa) beslutade därför att vilandeförklara målet och hänskjuta följande frågor till domstolen för förhandsavgörande:

”1) Ska artikel 185.3 i i [direktiv 2009/138] och artikel 36.1 i [direktiv 2002/83] jämförda med [punkt A led a.12] i bilaga III till sistnämnda direktiv tolkas så, att försäkringsgivare eller försäkringstagare (som erbjuder en försäkring, saluför försäkringsprodukten eller ’säljer’ denna försäkring), i samband med ett livförsäkringsavtal med rörligt kapital (livförsäkring knuten till en investeringsfond) vars fondtillgångar består av derivatinstrument (eller strukturerade finansiella instrument som innehåller derivatinstrument), är skyldiga att ge den försäkrade konsumenten information om fondtillgångarnas (derivatinstrument eller strukturerade finansiella instrument som innehåller derivatprodukter) natur, slag och egenskaper (på engelska *indication of the nature*, på tyska *Angabe der Art*, och på franska *indications sur la nature*), eller är det tillräckligt att endast ange den – av fonden innehavda – tillgångens art, utan att gå in på dess egenskaper?

2) För det fall den första frågan besvaras så, att försäkringsgivare eller försäkringstagare (som erbjuder en sådan försäkring, saluför försäkringsprodukten eller ’säljer’ en försäkring med rörligt kapital – som är knuten till en investeringsfond) är skyldiga att ge den försäkrade konsumenten information om fondtillgångarnas (derivatinstrument eller strukturerade finansiella instrument som innehåller derivatinstrument) natur, slag och egenskaper, ska artikel 185.3 i i [direktiv 2009/138] och artikel 36.1 i [direktiv 2002/83], jämförd med [punkt A led a.12] i bilaga III till sistnämnda direktiv, då tolkas så, att den information som den försäkrade konsumenten får om fondtillgångarnas (derivatinstrument eller strukturerade finansiella instrument som innehåller derivatinstrument) natur, slag och egenskaper ska motsvara den som krävs i artikel 19.3 i [direktiv 2004/39] och i artikel 24.4 i [direktiv 2014/65], det vill säga komplex information om derivatinstrumenten, innefattandes föreslagna placeringsstrategier och lämplig vägledning om, och varningar för, de risker som är förknippade med investeringar i de instrumenten eller särskilda placeringsstrategier, och särskilt information om den metod, för att värdera den av fonden innehavda tillgången, som försäkringsbolaget eller försäkringsförmedlaren använder under den tid som försäkringen gäller och information om risken förknippad med derivatinstrument och deras utställare, avseende bland annat möjligheten att göra framtida ändringar i derivatinstrumentets värde, de enskilda faktorer som avgör dessa förändringar och graden av deras påverkan på värdet?

3) Ska artikel 185.4 i [direktiv 2009/138] tolkas så, att när det gäller livförsäkringsavtal med rörligt kapital (livförsäkringar som är knutna till en investeringsfond) där fondtillgången är ett derivatinstrument (eller ett strukturerat finansiellt instrument som innehåller ett derivatinstrument), är försäkringsgivare eller försäkringstagare (som erbjuder en sådan försäkring, saluför försäkringsprodukten eller ’säljer’ denna försäkring) skyldiga att ge den försäkrade konsumenten information som motsvarar den som krävs i artikel 19.3 i direktiv 2004/39 och i artikel 24.4 i direktiv 2014/65, det vill säga detaljerad information om derivatinstrumenten, innefattandes föreslagna placeringsstrategier och lämplig vägledning om, och varningar för, de risker som är förknippade med investeringar i de instrumenten eller särskilda placeringsstrategier, och särskilt information om den metod, för att värdera den av fonden innehavda tillgången, som försäkringsbolaget eller försäkringsförmedlaren använder under den tid som försäkringen gäller och information om risken förknippad med derivatinstrument och deras utställare, avseende bland annat möjligheten att göra framtida ändringar i derivatinstrumentets värde, de enskilda faktorer som avgör dessa förändringar och graden av deras påverkan på värdet?

4) För det fall den andra eller den tredje frågan (eller båda två) besvaras jakande, föreligger det då en otillbörlig affärsmetod, i den mening som avses i artikel 5 i [direktiv 2005/29] …, när en försäkringsgivare eller en försäkringstagare som erbjuder en livförsäkring med rörligt kapital (livförsäkring som är knuten till en investeringsfond) underlåter att ge den försäkrade konsumenten den information som krävs (vilken avses i den andra och den tredje frågan) i samband med att nämnda konsument erbjuds att teckna en försäkring, eller ska underlåtenheten att lämna den nödvändiga informationen anses vilseledande i den mening som avses i artikel 7 i det direktivet?

5) Om både den andra och den tredje frågan besvaras nekande, utgör det då en otillbörlig affärsmetod, i den mening som avses i artikel 5 i direktiv 2005/29, när en försäkringsgivare eller en försäkringstagare (som erbjuder en sådan försäkring, saluför försäkringsprodukten eller 'säljer' en livförsäkring med rörligt kapital – livförsäkring knuten till en investeringsfond) underlåter att tydligt informera konsumenten om att medlen i investeringsfonden (fondförsäkring) investerats i derivatinstrument (eller strukturerade finansiella instrument som innehåller derivatinstrument), eller ska underlåtenheten att lämna den nödvändiga informationen anses vilseledande i den mening som avses i artikel 7 i det direktivet?

6) Om både den andra och den tredje frågan besvaras nekande, utgör det då en otillbörlig affärsmetod, i den mening som avses i artikel 5 i direktiv 2005/29, när en försäkringsgivare eller en försäkringstagare som erbjuder en livförsäkring med rörligt kapital (livförsäkring som är knuten till en investeringsfond), underlåter att lämna detaljerad information om egenskaperna hos det instrument i vilket medlen i investeringsfonden (livförsäkring knuten till en investeringsfond) har investerats, inklusive information om den grundläggande funktionen hos detta instrument, och det därvid är fråga om ett derivatinstrument (eller strukturerade finansiella instrument som innehåller derivatinstrument), eller ska underlåtenheten att lämna den nödvändiga informationen anses vilseledande i den mening som avses i artikel 7 i det direktivet?"

Mål C-213/20

43 Den 29 juli 2011 ingick A, ett bolag som är verksamt inom banksektorn, i egenskap av försäkringstagare ett försäkringsavtal med försäkringsföretaget A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie. Avtalet avsåg en kollektiv livförsäkring med rörligt kapital knutet till en investeringsfond.

44 Avtalet avsåg mottagande av försäkringspremier från de försäkrade som därefter investerades i en investeringsfond. I villkoren för fonden, som utgör en standardklausul i försäkringsavtalet, angavs att dessa premier, med avdrag för en månatlig administrativ avgift som försäkringsföretaget tog ut, var avsedda för förvärv av andelar i fonden, varvid varje andel hade ett ursprungligt enhetsvärde. De belopp som investerades i denna fond investerades sedan i sin helhet i strukturerade obligationer, vars avkastning var knutet till ett index som fastställts av emittenten.

45 I villkoren beskrevs de risker som var förknippade med investeringen, såsom de risker som var förenade med att indexet går ned till följd av utvecklingen av finansmarknaderna samt risken för förlust av en del av de investerade premierna för det fall försäkringsavtalet sägs upp före försäkringsperiodens slut. Samtidigt angavs det att det aktuella försäkringsföretaget inte kunde hållas ansvarigt för dessa risker.

46 Genom separata förklaringar som ingavs den 28 och den 30 november 2011 anslöt sig G.W. och E.S., i egenskap av försäkrade, för en period av femton år till det avtal om kollektiv livförsäkring som hade ingåtts av bolag A, och åtog sig att betala en inledande premie och därefter avtalsenliga månatliga premier. Anslutningen skedde i bolagets lokaler vid ett enda möte med anställda i bolaget vilka hade titeln ”kundrådgivare”. Dessa personer presenterade den aktuella försäkringsprodukten som en investering i form av ett regelbundet sparande. Under detta möte fick G.W. och E.S. ett erbjudande om anslutning jämte standardavtalsklausulerna i avtalet om kollektiv livförsäkring, det vill säga de allmänna försäkringsvillkoren och villkoren för den aktuella investeringsfonden. G.W. och E.S. lämnade därvid in sina anslutningsförklaringar. Bolaget A erhöll en provision från det aktuella försäkringsföretaget för sin medverkan.

47 När G.W. och E.S. anslöt sig till det avtalet om kollektiv livförsäkring undertecknade de en skriftlig handling av vilken det framgick att värdet på de aktuella andelarna i investeringsfonden kunde variera avsevärt under försäkringsperioden beroende på värderingen av de finansiella instrument som fonden investerade i. Det framgick vidare att det förelåg en inneboende risk i produkten som var koppad till risken för att emittenten av de finansiella instrumenten skulle försättas i konkurs och att produkten, eftersom den inte var en bankinvestering, inte garanterade den försäkrade en avkastning på investeringen. De handlingar som avsåg köpevillkoren för dessa finansiella instrument och som innehöll uppgifter om de specifika riskfaktorer som var kopplade till de finansiella instrumenten överlämnades däremot inte till G.W. och E.S.

48 G.W. sade upp sitt avtal med verkan från och med den 23 januari 2019 efter en period på åtta år, under vilken värdet på andelarna i den aktuella investeringsfonden gradvis hade minskat. Det berörda försäkringsföretaget betalade, såsom återköpsvärde, ett belopp som motsvarade värdet på G.W.:s andelar i den aktuella investeringsfonden vid den tidpunkt då avtalet sades upp. Detta belopp uppgick till cirka två tredjedelar av de premier som G.W. hade betalat, med avdrag för kostnaderna för återlösen. E.S. hade däremot inte sagt upp sitt avtal vid tidpunkten för framställan av begäran om förhandsavgörande i mål C-213/20.

49 G.W. och E.S. väckte talan mot försäkringsföretaget A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie vid den hänskjutande domstolen och yrkade återbetalning av premierna. G.W. och E.S. gjorde gällande att det aktuella försäkringsavtalet och deras enskilda förklaringar om anslutning till detta avtal var ogiltiga och saknade verkan på grund av att försäkringsföretaget har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter att informera om arten av fondtillgångarna i det aktuella avtalet och om samtliga risker som är förknippade med dessa tillgångar.

50 Den hänskjutande domstolen har i detta sammanhang för det första påpekat att även om den försäkrade formellt inte är part i det avtal som ingåtts mellan försäkringsföretaget och försäkringstagaren, vilket har formen av ett avtal om kollektiv livförsäkring för annans räkning i den mening som avses i artikel 808 § 1 i civillagen, åtar sig den försäkrade som ansluter sig till försäkringsavtalet att fullgöra försäkringstagarens skyldighet att betala försäkringspremierna och bär den faktiska ekonomiska bördan för investeringen och den därmed sammanhängande risken. Därmed uppkommer frågan huruvida artikel 36.1 i direktiv 2002/83 medför ett krav på att den information som anges i punkt A led a.11 och a.12 i bilaga III till direktivet även ska tillhandahållas den försäkrade.

51 För det andra vill den hänskjutande domstolen få klarhet i räckvidden av begreppet ”[u]ppgift om vilka slags tillgångar som fondförsäkringsavtal är baserade på” i den mening som avses i sistnämnda bestämmelse. Samtidigt som den hänskjutande domstolen har understrukit kravet på att upprätthålla ett balanserat samband mellan omfattningen av de uppgifter som lämnats och

deras komplexitet, har den hänskjutande domstolen påpekat att det rättsliga förhållandet mellan försäkringsföretaget och den försäkrade som bär risken kan motivera att den försäkrade erhåller all information om de finansiella produkternas art och de risker som är förenade med dem samt att försäkringsföretaget, i detta sammanhang, överlämnar all information om dessa produkter som det erhåller från emittenten.

52 Den tredje frågan som ställts av den hänskjutande domstolen rör tidpunkten då skyldigheten att lämna information innan avtal ingås måste uppfyllas och närmare bestämt tolkningen av begreppet innan ett försäkringsavtal ingås i den mening som avses i artikel 36.1 i direktiv 2002/83. Denna domstol påpekar att den bestämmelse som införlivar denna artikel med polsk rätt, det vill säga artikel 13.4 i försäkringslagen, enbart föreskriver att information som rör rättsförhållandet, inbegripet vilket slags tillgångar som ingår i investeringsfonden, måste inkluderas i ett standardiserat försäkringsavtal. I detta sammanhang vill den hänskjutande domstolen följaktligen få klarhet i huruvida det, för att informationsskyldigheten inte ska förlora sin ändamålsenliga verkan, inte är nödvändigt att kräva att det skede då information lämnas till den försäkrade måste vara tydligt åtskilt från det skede då avtalet ingås.

53 För det fjärde har den hänskjutande domstolen påpekat att enligt polsk rätt anses uppgifter av informativ karaktär inom ramen för ett rättsförhållande i allmänhet inte omfattas av förhållandets huvudföremål, eftersom dessa uppgifter inte direkt fastställer parternas rättigheter och skyldigheter. Med hänsyn till omfattningen och betydelsen av den information som räknas upp i bilaga III till direktiv 2002/83, vill den hänskjutande domstolen emellertid få klarhet i huruvida artikel 36.1 i detta direktiv, jämförd med skäl 52 i det direktivet, skulle kunna tolkas så, att den informationsskyldighet som föreskrivs där utgör en väsentlig del av försäkringsavtalet eller det rättsförhållande som den försäkrade ansluter sig till.

54 Den hänskjutande domstolen har vidare påpekat att nationell rätt inte innehåller någon rättslig grund som gör det möjligt att fastställa att detta rättsförhållande är ogiltigt på grund av ett eventuellt åsidosättande av denna informationsskyldighet. För det första ska nämligen artikel 58.1 i civillagen om ogiltigförklaring av rättshandlingar i allmänhet tolkas så, att den endast hänvisar till att rättsaktens innehåll eller föremål är oförenligt med gällande rätt. För det andra innehåller inte den nationella rätten några särskilda bestämmelser i detta avseende och för det tredje är tillämpningen av de allmänna bestämmelserna om bristande samtycke underkastad stränga villkor, såsom bland annat att en tidsfrist på ett år ska iakttas och ett faktiskt fastställande av att bristen ansågs väsentlig samt att den hade samband med innehållet i rättshandlingen. Enligt den hänskjutande domstolen måste det således även avgöras huruvida direktiv 2002/83 reglerar rättsverkningarna av att det konstateras att nämnda informationsskyldighet har åsidosatts.

55 Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Distriktsdomstolen i Warszawa-Wola, Warszawa) beslutade därför att vilandeförklara målet och hänskjuta följande frågor till domstolen för förhandsavgörande:

”1) Ska artikel 36.1 [i direktiv 2002/83] jämförd med punkt [A led a.12] i bilaga III till [detta direktiv] tolkas så, att skyldigheten att lämna däri angiven information även gäller gentemot den försäkrade när denne inte samtidigt är försäkringstagare och denne i egenskap av konsument ansluter sig till ett avtal om kollektiv livförsäkring som är knutet till en investeringsfond, ingånget mellan försäkringsföretaget och försäkringstagaren som är ett företag, och i egenskap av faktisk investerare på så sätt att det är den försäkrade som betalar försäkringspremierna?

2) Om den första frågan besvaras jakande, ställs följande fråga: Ska artikel 36.1 i [direktiv 2002/83] jämförd med punkt [A led a.11 och a.12] i bilaga III till [detta direktiv] tolkas så, att – inom ramen för ett sådant rättsförhållande som det som anges i den första frågan – skyldigheten att lämna information om egenskaperna hos de finansiella tillgångar som ingår i investeringsfonden också innebär att konsumenten/den försäkrade ska informeras på ett uttömmande och begripligt sätt om alla de risker, inbegripet typ och omfattning, som det innebär att investera i de tillgångar som ingår i denna investeringsfond (exempelvis strukturerade obligationer eller derivatinstrument) eller om det, i den mening som avses i ovannämnda bestämmelse, räcker att konsumenten/den försäkrade endast får grundläggande information om de huvudsakliga risker som är förenade med investeringar som görs genom investeringsfonder?

3) Ska artikel 36.1 [i direktiv 2002/83], jämförd med punkt [A led a.11 och a.12] i bilaga III till [detta direktiv] tolkas så, att – inom ramen för ett sådant rättsförhållande som det som anges i den första och den andra frågan – det finns en skyldighet att informera den konsument som i egenskap av försäkrad ingår ett livförsäkringsavtal om alla investeringsrisker och därmed sammanhängande villkor i fonden, beträffande vilka den som emitterat de i investeringsfonden ingående värdepappren (strukturerade obligationer eller derivat) informerat försäkringsgivaren?

4) Om föregående frågor besvaras jakande, ställs följande fråga: Ska artikel 36.1 i [direktiv 2002/83] … tolkas så, att en konsument som i egenskap av försäkrad ingår ett avtal om kollektiv livförsäkring knuten till en investeringsfond ska informeras om vilka slags tillgångar och risker som är förenade med investeringen i dessa tillgångar före avtalets ingående, inom ramen för ett separat förfarande före avtalsslutet, och således att nämnda bestämmelse utgör hinder för en sådan nationell bestämmelse [som] artikel 13 punkt 4 i lagen av den 22 maj 2003 om försäkringsverksamhet …, där det anges att det är tillräckligt att denna information lämnas ut för första gången i försäkringsavtalet och i samband med ingåendet av detsamma, och att tidpunkten för mottagandet av denna information inte kan anses klart och uttryckligen åtskild och avskild i förhållande till den tidpunkt då avtal ingås?

5) Om den första, den andra och den tredje frågan besvaras jakande, ställs följande fråga: Ska artikel 36.1 i [direktiv 2002/83] jämförd med punkt [A led a.11 och a.12] i bilaga III till [detta direktiv] tolkas så, att ett korrekt fullgörande av den däri angivna informationsskyldigheten ska anses utgöra en grundläggande del av ett avtal om kollektiv livförsäkring knuten till en investeringsfond, och kan ett fastställande av att denna skyldighet inte fullgjorts på ett korrekt sätt således medföra att konsumenten/den försäkrade har – med anledning av att avtalet, eller förklaringen att ingå avtalet, eventuellt förklarats ogiltigt eller sakna verkan – rätt att yrka återbetalning av alla de försäkringspremier som betalats av konsumenten?”

Förfarandet vid domstolen

56 Genom beslut av den 23 mars 2021 förenades målen C-143/20 och C-213/20 vad gäller det muntliga förfarandet och det slutliga avgörandet, i enlighet med artikel 54 i domstolens rättegångsregler.

57 Samma dag anmodades parterna i det nationella målet och de övriga berörda som avses i artikel 23 i stadgan för Europeiska unionens domstol att skriftligen besvara vissa frågor i enlighet med artikel 61.1 i rättegångsreglerna. Parterna i målet vid den nationella domstolen i mål C-213/20, den polska regeringen, den italienska regeringen och kommissionen har besvarat dessa frågor.

Prövning av tolkningsfrågorna

58 Innan de frågor som ställts av den hänskjutande domstolen besvaras är det nödvändigt att först fastställa vilka bestämmelser i unionsrätten som är tillämpliga i de nationella målen.

59 Domstolen konstaterar att det framgår av besluten om hänskjutande i mål C-143/20 att käranden i det nationella målet omfattades av försäkringen från och med den 8 oktober 2010, vilket innebär att ingåendet av det avtal om kollektiv livförsäkring till vilket hon anslöt sig, liksom anmälan om anslutning till avtalet, med nödvändighet ägde rum före detta datum. Vad gäller mål C-213/20 ingicks det avtal om kollektiv livförsäkring som är aktuellt i det nationella målet den 29 juli 2011. Kärandena i det nationella målet anslöt sig till det genom förklaringar som ingavs den 28 november respektive den 30 november 2011.

60 Enligt artikel 309.1 och artikel 310 i direktiv 2009/138 ska artikel 185 i samma direktiv, för vilken fristen för införlivande löpte ut den 31 mars 2015, tillämpas först från och med den 1 januari 2016, det vill säga den dag från och med vilken direktiv 2002/83 upphörde att gälla. Härav följer att endast bestämmelserna i det sistnämnda direktivet är tillämpliga i målen vid den nationella domstolen.

61 Det följer av fast rättspraxis att enligt det förfarande för samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen som införts genom artikel 267 FEUF ankommer det på EU-domstolen att ge den nationella domstolen ett användbart svar, som gör det möjligt för den domstolen att avgöra det mål som den ska pröva och vid behov omformulera de hänskjutna frågorna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 oktober 2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, punkt 34 och där angiven rättspraxis). De ställda frågorna ska följaktligen förstås så, att de endast avser tolkningen av bestämmelserna i direktiv 2002/83 och inte bestämmelserna i direktiv 2009/138. Eftersom frågorna endast avser tolkningen av artikel 185.4 i sistnämnda direktiv, saknas det anledning att besvara den tredje frågan i mål C-143/20.

62 Eftersom den andra frågan i det målet avser artikel 24.4 i direktiv 2014/65, vilken enligt artikel 93.1 och artikel 94 i det direktivet är tillämplig först från och med den 3 januari 2018, då direktiv 2004/39 upphävdes, ska denna fråga förstås så, att den endast avser artikel 19.3 i sistnämnda direktiv.

Den första frågan i mål C-213/20

63 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan i mål C-213/20 för att få klarhet i huruvida artikel 36.1 i direktiv 2002/83 ska tolkas så, att den information som avses där ska lämnas till en konsument som, i egenskap av försäkrad, ansluter sig till ett avtal om kollektiv livförsäkring med rörligt kapital knuten till en investeringsfond som ingåtts mellan ett försäkringsföretag och ett företag i egenskap av försäkringstagare.

64 För att besvara denna fråga ska det inledningsvis preciseras att det framgår av besluten om hänskjutande och av de handlingar som domstolen har tillgång till att de avtal som är aktuella i det nationella målet är livförsäkringsavtal med rörligt kapital knutna till investeringsfonder (nedan kallade avtal om unit-linked-försäkring). Dessa avtal är öppna och kollektiva, eftersom de ingåtts mellan ett försäkringsföretag och ett företag i egenskap av försäkringstagare för att ge konsumenter, vilka ännu är okända vid tidpunkten för ingåendet av avtalen, erbjudande om att ansluta sig till avtalen efter avtalens ingående genom att konsumenten avger en individuell och separat förklaring om anslutning.

65 Konsumenten får genom denna förklaring ställning som försäkrad och åtar sig att betala en inledande premie och därefter regelbundna månatliga premier till försäkringsföretaget. Dessa premier omvandlas till andelar i en investeringsfond, så kallade beräkningsenheter, och investeras därefter i finansiella instrument som ligger till grund för värdet på dessa andelar. Dessa finansiella instrument utgör de tillgångar som ingår i fonden i avtalen om unit-linked-försäkring. Som motprestation för de premier som betalats åtar sig försäkringsföretaget att till konsumenten utge förmåner vid dödsfall eller överlevnad vid utgången av försäkringsperioden eller, för det fall försäkringsavtalet sägs upp före utgången av denna period, att till konsumenten återbetala ett belopp som motsvarar nuvärdet av de andelar i investeringsfonden som försäkringspremierna omvandlats till.

66 Slutligen administreras förfarandet för anslutning till avtalen om kollektiv unit-linked-försäkring uteslutande av det företag som är försäkringstagare. Detta företag erbjuder konsumenter att ansluta sig till dessa avtal såsom en försäkringsbaserad finansiell investering och mottar deras viljeyttringar i detta avseende i form av anslutningsförklaringar. Samtidigt erhåller detta företag en provision från försäkringsföretaget för sin medverkan.

67 Mot denna bakgrund ska det för det första påpekas att artikel 36.1 i direktiv 2002/83, enligt vilken åtminstone den information som förtecknats i punkt A i bilaga III till direktivet ska lämnas till försäkringstagaren innan ett försäkringsavtal ingås, inte innehåller någon definition av begreppen ”försäkringsavtal” och ”försäkringstagare”, och bestämmelsen innehåller inte heller någon hänvisning till nationell rätt när det gäller innebörden av dessa begrepp.

68 Det följer således såväl av kraven på att unionsrätten ska tillämpas enhetligt som av att likhetsprincipen ska iakttas, att dessa begrepp måste anses utgöra självständiga begrepp i unionsrätten som ska ges en fristående och enhetlig tolkning i hela Europeiska unionen, med beaktande inte bara av bestämmelsens lydelse, utan även av det sammanhang där bestämmelsen förekommer och de mål som eftersträvas med de föreskrifter i vilka bestämmelsen ingår (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 mars 2012, González Alonso, C-166/11, EU:C:2012:119, punkt 25, och dom av den 31 maj 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl., C-542/16, EU:C:2018:369, punkt 49).

69 Vad gäller begreppet försäkringstagare påpekar domstolen, i likhet med vad generaladvokaten har påpekat i punkt 79 i sitt förslag till avgörande, att även om begreppet försäkringstagare i allmänhet betecknar den person som är försäkringstagare i det rättsliga förhållande som kännetecknar ett försäkringsavtal, är det inte nödvändigtvis begränsat till den person som tecknar försäkringsavtalet med försäkringsföretaget, eftersom direktivet erkänner att försäkrade kan förvärva de rättigheter och ikläda sig de skyldigheter som följer av ett sådant avtal.

70 Detta framgår särskilt av skälen 2, 35, 39 och 50 i direktivet samt av motsvarande bestämmelser i direktivet angående tekniska avsättningar och åtgärder för finansiell sanering, vilka föreskriver krav på att skydda försäkringstagarnas intressen och de rättigheter som följer av försäkringsavtalet. Samma slutsats kan dras av de identiska bestämmelserna i artikel 14.5 första stycket i samma direktiv och artikel 53.6 första stycket i detta direktiv, i fråga om överlåtelse av försäkringsbestånd mellan försäkringsföretag, av vilka det framgår att de försäkrade omfattas av dessa bestämmelser, på samma sätt som försäkringstagarna, eftersom de förvärvar de rättigheter och ikläder sig de skyldigheter som följer av försäkringsavtalet.

71 En sådan tolkning stöds för det andra av de mål som eftersträvas med direktiv 2002/83. Det framgår nämligen av skälen 2 och 5 i direktivet att direktivet bland annat syftar till att tillförsäkra försäkringstagare och förmånstagare i samtliga medlemsstater ett tillräckligt skydd och att bidra till att göra det möjligt för alla försäkringstagare att ha tillgång till valfri försäkringsgivare (dom av den 2 april 2020, kunsthaus muerz, C-20/19, EU:C:2020:273, punkt 34).

72 I detta sammanhang anges i skäl 52 i direktivet att konsumenten bör ha tillgång till den information som är nödvändig för att kunna välja det avtal som bäst passar dennes behov och att minimikrav därför bör harmoniseras så att konsumenten kan få klara och exakta besked om bland annat de väsentliga egenskaperna hos de produkter som erbjuds konsumenten.

73 För att uppnå detta informationssyfte föreskrivs det i artikel 36.1 i direktiv 2002/83 att åtminstone den information som förtecknats i punkt A i bilaga III till direktivet ska lämnas till försäkringstagaren innan försäkringsavtalet ingås (se, analogt, dom av den 5 mars 2002, Axa Royale Belge, C-386/00, EU:C:2002:136, punkt 21, dom av den 19 december 2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, punkt 25, och dom av den 29 april 2015, Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij, C-51/13, EU:C:2015:286, punkt 20).

74 Domstolen har således slagit fast att en restriktiv tolkning av begreppet försäkringstagare, i den mening som avses i nämnda artikel 36.1, skulle strida mot syftena med direktiv 2002/83, eftersom detta skulle innebära en begränsning av det skydd som försäkrade ges genom detta direktiv (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 april 2020, kunsthaus muerz, C-20/19, EU:C:2020:273, punkt 35).

75 Mot denna bakgrund framgår det således av en systematisk och teleologisk tolkning av artikel 36.1 i direktiv 2002/83 att begreppet försäkringstagare, med avseende på den skyldighet att lämna information före avtalets ingående som föreskrivs däri, avser den person som erbjudandet riktar sig till i det rättsförhållande som kännetecknar försäkringsavtalet och som därvid står i begrepp att välja en försäkringsprodukt och förvärva de rättigheter och ikläda sig de skyldigheter som följer av avtalet. Detta innebär att begreppet även omfattar personer som har anslutit sig till ett avtal om kollektiv försäkring genom en förklaring riktad till ett företag som är försäkringstagare och som därmed erhållit ställning som försäkrad i enlighet med ett sådant avtal.

76 När det gäller begreppet försäkringsavtal i den mening som avses i nämnda bestämmelse, bör det noteras att domstolen redan har slagit fast att avtal om unit-linked-försäkring omfattas av det materiella tillämpningsområdet för direktiv 2002/83 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 mars 2012, González Alonso, C-166/11, EU:C:2012:119, punkt 29).

77 Det framgår dessutom av domstolens fasta praxis att försäkringstransaktioner enligt en allmän uppfattning kännetecknas av att en försäkringsgivare åtar sig, mot förskottsbetalning av en premie, att tillhandahålla försäkringstagaren den prestation som parterna kom överens om när

avtalet ingicks för det fall försäkringsrisken skulle förverkligas (dom av den 26 mars 2015, Litaksa, C-556/13, EU:C:2015:202, punkt 28 och där angiven rättspraxis, och dom av den 8 oktober 2020, Unit Biscuits (Pensions Trustees) och Unit Biscuits Pension Investments, C-235/19, EU:C:2020:801, punkt 30 och där angiven rättspraxis). Försäkringstransaktioner är dessutom till sin natur sådana att de förutsätter ett avtalsförhållande mellan den som tillhandahåller försäkringstjänsten och den person, det vill säga den försäkrade, vars risk täcks av försäkringen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 31 maj 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl., C-542/16, EU:C:2018:369, punkterna 50 och där angiven rättspraxis).

78 Domstolen har således, med avseende på direktiv 2002/92, slagit fast att med hänsyn till att försäkringsgivaren ska tillhandahålla en prestation vid den försäkrades dödsfall eller när en annan i avtalet angiven omständighet inträffar såsom motprestation till att den försäkrade betalar en premie, ska ett sådant försäkringsförhållande anses omfattas av begreppet försäkringsavtal i den mening som avses i detta direktiv (se, för ett liknande resonemang, dom av den 31 maj 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl., C-542/16, EU:C:2018:369, punkt 51).

79 Denna tolkning kan även tillämpas på begreppet försäkringsavtal i den mening som avses i artikel 36.1 i direktiv 2002/83.

80 Såsom angetts ovan i punkterna 64–66 accepterar en konsument som beslutar sig för att ansluta sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring ett försäkringserbjudande från det företag som är försäkringstagare. Konsumenten åtar sig således att betala försäkringspremier till försäkringsföretaget i utbyte mot att det tillhandahåller sina tjänster vid dödsfall eller överlevnad vid utgången av försäkringsperioden. Konsumenten förvärvar således de rättigheter och ikläder sig de skyldigheter av normalt slag som föreskrivs i nämnda avtal och blir part i ett försäkringsförhållande med detta företag.

81 Mot denna bakgrund omfattas detta försäkringsförhållande som sådant mellan försäkringsföretaget och den försäkrade konsumenten av begreppet försäkringsavtal i den mening som avses i artikel 36.1 i direktiv 2002/83. Detta innebär att en konsument som blir part i ett avtal om en kollektiv unit-linked-försäkring omfattas av begreppet försäkringstagare i den mening som avses i denna bestämmelse. Det saknar härvid betydelse huruvida konsumenten även formellt sett är part i det avtal om kollektiv försäkring som ingåtts mellan försäkringsföretaget och det företag som är försäkringstagare.

82 Konsumenten ska följaktligen, innan han eller hon ansluter sig till avtalet om kollektiv unit-linked-försäkring, få den information som avses i nämnda bestämmelse, så att konsumenten kan göra ett väl underbyggt val av den försäkringsprodukt som bäst passar konsumentens behov.

83 För att kunna ge den hänskjutande domstolen ett användbart svar som gör det möjligt för den att avgöra de nationella målen, ska det vidare fastställas vilken enhet som ska uppfylla den skyldighet att lämna information före avtals ingående som föreskrivs i artikel 36.1 i direktiv 2002/83 till förmån för en sådan konsument.

84 Det ska i detta hänseende påpekas att det i denna bestämmelse inte uttryckligen anges vilken enhet som har denna informationsskyldighet.

85 Domstolen har visserligen redan slagit fast, med avseende på den bestämmelse som föregick artikel 36.1 i direktiv 2002/83, vilken hade samma lydelse som den sistnämnda bestämmelsen, att unionsrätten ålägger försäkringsföretaget en sådan informationsskyldighet till förmån för försäkringstagaren (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 december 2019, Rust-Hackner m.fl., C-355/18–C-357/18 och C-479/18, EU:C:2019:1123, punkt 85 och där angiven rättspraxis).

86 Hänsyn ska emellertid även tas till särdragen i avtalen om kollektiv unit-linked-försäkring. Det framgår särskilt av övervägandena i punkterna 64 och 66 ovan att förfarandena för ingående av dessa avtal och för anslutning till dessa till sin natur innebär att det skapas två skilda försäkringsförhållanden, varav det första är mellan försäkringsföretaget och det företag som har tecknat ett sådant avtal. Detta förhållande uppstår till följd av att avtalet ingås. Det andra förhållandet – som eventuellt uppkommer och som då uppkommer efter det förstnämnda förhållandet – föreligger mellan försäkringsföretaget och den försäkrade konsumenten. Detta förhållande uppstår till följd av att konsumenten avger en förklaring om anslutning till detta avtal.

87 Inom ramen för förfarandet för konsumentens anslutning till nämnda avtal agerar företaget som är försäkringstagare som ”försäkringsförmedlare” i den mening som avses i artikel 2.5 i direktiv 2002/92, jämförd med skälen 9 och 11 i samma direktiv, och omfattas därmed av de regler som fastställs i detta direktiv i enlighet med artikel 1.1 och 1.2 b i det direktivet.

88 Detta företag som tecknar försäkringen bedriver nämligen försäkringsförmedling mot ersättning i den mening som avses i artikel 2.3 i nämnda direktiv genom att erbjuda konsumenter möjligheten att ansluta sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring och därmed, vilket har framhållits ovan i punkterna 80 och 81, ingå ett livförsäkringsavtal med försäkringsföretaget. Försäkringsförmedlingen sker även genom finansiell rådgivning om placering av det kapital i form av de försäkringspremier som dessa konsumenter betalar för att investera i de av fonden innehavda tillgångarna enligt avtalet för kollektiv unit-linked-försäkring (se, för ett liknande resonemang, dom av den 31 maj 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl., C-542/16, EU:C:2018:369, punkterna 47–54 och 58).

89 Mot denna bakgrund följer det av en jämförelse mellan direktiven 2002/83 och 2002/92 att det åligger försäkringsföretaget i enlighet med artikel 36.1 i direktiv 2002/83 att, innan ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring ingås, lämna åtminstone den information som anges i punkt A i bilaga III till detta direktiv till det företag som tecknar avtalet.

90 Med hänsyn till arten av ett sådant avtal, som är avsett att distribueras till slutkonsumenter, och kravet på att dessa ska erhålla denna information innan de ansluter sig till avtalet för att kunna välja den försäkringsprodukt som bäst motsvarar deras behov, såsom följer av artikel 36.1 i detta direktiv, i enlighet med den tolkning som gjorts av denna artikel i punkt 82, är försäkringsföretaget skyldigt att utforma denna information på ett sätt som är klart, precist och begripligt för nämnda konsumenter, så att denna information senare kan överföras till konsumenterna under förfarandet för anslutning till det aktuella avtalet.

91 Vidare ankommer det på det företag som har tecknat ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring, som agerar i egenskap av försäkringsförmedlare, att lämna samma information som det erhållit från försäkringsföretaget till den konsument som ansluter sig till avtalet före anslutningen. Denna information ska åtföljas av andra preciseringar som visar sig vara nödvändiga med hänsyn till konsumentens krav och behov, vilka ska fastställas på grundval av de uppgifter som

konsumenten lämnar. Dessa preciseringar ska i enlighet med artikel 12.3 och artikel 13.1 b i direktiv 2002/92 anpassas till avtalets komplexitet och vara klart och korrekt formulerade på ett sätt som är begripligt för konsumenten.

92 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första frågan i mål C-213/20 besvaras enligt följande. Artikel 36.1 i direktiv 2002/83 ska tolkas så, att den information som avses i denna bestämmelse ska lämnas till en konsument som i egenskap av försäkrad ansluter sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring som ingåtts mellan ett försäkringsföretag och ett företag som är försäkringstagare. I enlighet med denna bestämmelse, jämförd med artikel 12.3 i direktiv 2002/92, ankommer det på försäkringsföretaget att lämna denna information till det företag som är försäkringstagare, vilket måste vidarebefordra informationen till konsumenten innan denne ansluter sig till avtalet, tillsammans med varje annan precisering som anses nödvändig med hänsyn till konsumentens krav och behov.

Den första och den andra frågan i mål C-143/20 samt den andra och den tredje frågan i mål C-213/20

93 Den hänskjutande domstolen har ställt den första och den andra frågan i mål C-143/20 samt den andra och den tredje frågan i mål C-213/20, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 36.1 i direktiv 2002/83, jämförd med punkt A led a.12 i bilaga III till detta direktiv, ska tolkas så, att de uppgifter om fondtillgångarnas art som ska lämnas till en konsument innan denne ansluter sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring, måste omfatta upplysningar om fondtillgångarnas egenskaper, och, om så är fallet, huruvida dessa upplysningar måste innehålla

– uttömmande information om arten och omfattningen av samtliga risker som är förknippade med investeringen i dessa fondtillgångar, och

– samma uppgifter som dem som emittenten av de finansiella instrument som utgör fondtillgångarna har lämnat till försäkringsföretaget i enlighet med artikel 19.3 i direktiv 2004/39.

94 Det framgår av den rättspraxis som det erinrats om i punkt 68 ovan att eftersom direktiv 2002/83 inte innehåller någon definition och hänvisning till nationell rätt, ska betydelsen av begreppet ”[u]ppgift om vilka slags tillgångar som fondförsäkringsavtal är baserade på”, i den mening som avses i punkt A led a.12 i bilaga III till detta direktiv, fastställas med beaktande inte bara av bestämmelsens lydelse, utan även det sammanhang där bestämmelsen förekommer och det mål som eftersträvas med nämnda direktiv.

95 Med hänsyn till ordalydelsen i nämnda bestämmelse skulle detta begrepp visserligen kunna förstås så, att det endast avser angivelsen av vilken typ av finansiella instrument som utgör de fondtillgångar som ingår i den investeringsfond till vilken det aktuella försäkringsavtalet är knutet. Det följer emellertid av en systematisk och teleologisk tolkning av samma bestämmelse att begreppet ska ges en vid innebörd, så att det avser tillgångarnas egenskaper.

96 Såsom har påpekats i punkterna 72 och 73 i förevarande dom framgår det nämligen av skäl 52 i förening med artikel 36.1 i direktiv 2002/83 att den skyldighet att lämna information före avtalets ingående som föreskrivs i denna bestämmelse syftar till att göra det möjligt för konsumenter som avser att ansluta sig till ett avtal om kollektiv livförsäkring att välja vilken av de olika

försäkringsprodukterna som bäst lämpar sig för deras behov, genom att säkerställa att de får tillgång till detaljerad, precis och objektiv information som är nödvändig för detta ändamål, vilket bland annat innefattar klar och precis information om dessa produkters egenskaper.

97 När det gäller ett avtal om unit-linked-försäkring så innehåller försäkringsprodukten en investeringsdel (se, för ett liknande resonemang, dom av den 31 maj 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl., C-542/16, EU:C:2018:369, punkt 57) som inte kan skiljas från denna produkt. Investeringsdelen är nämligen väsentlig för konsumentens val att ansluta sig till avtalet, eftersom nämnda försäkringsprodukt, såsom påpekats ovan i punkt 66, presenteras, och uppfattas av konsumenten, som en form av investering baserad på en försäkring, vilken skiljer sig från andra placeringsformer.

98 Såsom har påpekats ovan i punkt 65 har investeringsdelen en direkt inverkan på fullgörandet av de skyldigheter och utövandet av de rättigheter som följer av avtalet. Förutom betalningen av försäkringspremierna bär den konsument som ansluter sig till avtalet även de risker som följer av att premierna investeras i finansiella instrument. Vidare påverkar utvecklingen av denna investering direkt omfattningen av de rättigheter som konsumenten har enligt samma avtal och särskilt återköpsvärdet av avtalet vid uppsägning.

99 I detta sammanhang är egenskaperna hos de finansiella instrument som utgör fondtillgångarna i ett avtal om unit-linked-försäkring, och särskilt karaktären och avkastningen på dessa finansiella instrument samt de därmed förenade riskerna, av avgörande betydelse för konsumentens medvetna val av en sådan försäkringsprodukt. Detta gäller i än högre grad när fondtillgångarna, som i förevarande fall, består av derivatinstrument eller strukturerade produkter som innehåller derivatinstrument och som har en särskilt hög investeringsrisk.

100 För att den ändamålsenliga verkan av den skyldighet som avses i artikel 36.1 i direktiv 2002/83 ska kunna säkerställas måste den information som ska lämnas till en konsument som avser att ansluta sig till ett avtal således innehålla uppgifter om egenskaperna hos nämnda fondtillgångar.

101 Det framgår emellertid av skäl 52 i förening med punkt A i bilaga III till detta direktiv att dessa uppgifter inte bara ska vara tillräckligt klara, precisa och begripliga för att konsumenten ska kunna göra ett medvetet val av den försäkringsprodukt som bäst passar konsumentens behov, utan de ska även innehålla vad som objektivt sett krävs för att kunna göra detta val, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 96 i sitt förslag till avgörande.

102 Begreppet ”[u]ppgift om vilka slags tillgångar som fondförsäkringsavtal är baserade på”, i den mening som avses i punkt A led a.12 i bilaga III till detta direktiv, omfattar således endast de uppgifter om egenskaperna hos dessa fondtillgångar som är väsentliga för detta ändamål. I synnerhet ska dessa, såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 100 och 102 i sitt förslag till avgörande, innehålla en klar, precis och begriplig beskrivning av deras ekonomiska och juridiska beskaffenhet, inbegripet de allmänna principer som styr deras avkastning.

103 Dessa uppgifter ska dessutom innehålla klara, precisa och begripliga uppgifter om de strukturella risker som är förknippade med fondtillgångarna, det vill säga de risker som följer av tillgångarnas karaktär och som direkt kan påverka de rättigheter och skyldigheter som följer av försäkringsförhållandet, såsom risken för att de fondandelar som unit-linked-försäkringsavtalet är knutet till förlorar i värde eller kreditrisken gentemot emittenten av de finansiella instrument som fondtillgångarna består av.

104 Dessa uppgifter behöver däremot inte nödvändigtvis innehålla en detaljerad och uttömmande beskrivning av arten och omfattningen av alla investeringsrisker som är förknippade med fondtillgångarna i ett avtal om unit-linked-försäkring, såsom de risker som följer av särdragen hos de olika finansiella instrument som fondtillgångarna består av eller de tekniska beräkningsmetoder som används för att beräkna värdet utifrån det index som ligger till grund för avkastningen på dessa finansiella instrument.

105 Uppgifterna om fondtillgångarnas utmärkande egenskaper i den mening som avses i punkt A led a.12 i bilaga III till direktiv 2002/83 behöver inte nödvändigtvis omfatta samma uppgifter som dem som emittenten av dessa finansiella instrument enligt artikel 19.3 i direktiv 2004/39 är skyldig att förse sina kunder med i egenskap av värdepappersföretag som tillhandahåller investeringstjänster.

106 Eftersom dessa uppgifter enligt denna bestämmelse är särskilt utformade för att göra det möjligt för mottagaren av dessa investeringstjänster att förstå arten och den specifika typ av finansiella instrument som erbjuds av emittenten, är dessa upplysningar nämligen inte nödvändiga för att konsumenten ska kunna välja den försäkringsprodukt som bäst motsvarar dennes behov, i den mening som avses i punkt 101 ovan.

107 Att ålägga försäkringsföretaget och det företag som utgör försäkringstagare i ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring att tillhandahålla denna information till konsumenten innan denne ansluter sig till avtalet skulle dessutom innebära att personer inbegrips i tillämpningsområdet för direktiv 2004/39 som uttryckligen är uteslutna från detta på grund av ett medvetet val från unionslagstiftarens sida. Detta gäller i förhållande till såväl försäkringsföretag som försäkringsförmedlare, vilket följer av artikel 2.1 a i detta direktiv och artikel 2.1 c i direktivet, såsom det har tolkats i domstolens dom av den 31 maj 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl. (C-542/16, EU:C:2018:369, punkterna 61–69).

108 Mot denna bakgrund ska den första och den andra frågan i mål C-143/20 samt den andra och den tredje frågan i mål C-213/20 besvaras på följande sätt. Artikel 36.1 i direktiv 2002/83, jämförd med punkt A led a.12 i bilaga III till detta direktiv, ska tolkas så, att de uppgifter om fondtillgångarnas art som ska lämnas till en konsument innan denne ansluter sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring, ska omfatta upplysningar om dessa fondtillgångars väsentliga egenskaper. Dessa upplysningar

– måste omfatta klar, precis och begriplig information om den ekonomiska och juridiska beskaffenheten hos dessa fondtillgångar samt de strukturella risker som är förknippade med dessa tillgångar, och

– måste inte nödvändigtvis omfatta uttömmande information om arten och omfattningen av alla investeringsrisker som är förknippade med dessa fondtillgångar och inte heller den information som emittenten av de finansiella instrument som utgör fondtillgångarna har lämnat till försäkringsföretaget i enlighet med artikel 19.3 i direktiv 2004/39.

Den fjärde frågan i mål C-213/20

109 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan i mål C-213/20 för att få klarhet i huruvida artikel 36.1 i direktiv 2002/83 ska tolkas så, att den information som avses i punkt A led a.12 i bilaga III till direktivet med nödvändighet måste lämnas till en konsument som, i

egenskap av försäkrad, ansluter sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring i samband med ett separat förfarande före avtalets ingående, och att nämnda artikel 36.1 således utgör hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken det är tillräckligt att denna information anges i avtalet.

110 För att besvara denna fråga ska det för det första påpekas att det framgår av skälen 44 och 52 i direktiv 2002/83 att direktivet inte innebär en fullständig harmonisering av försäkringsavtalsrätten och i synnerhet att direktivet endast syftar till att samordna minimibestämmelserna om information före avtals ingående. Medlemsstaterna har således möjlighet att föreskriva att deras rätt ska tillämpas på försäkringsavtal som innebär åtaganden inom deras territorier.

111 För det andra föreskrivs endast i artikel 36.1 i detta direktiv att den information som förtecknats i punkt A i bilaga III till direktivet ska lämnas till försäkringstagaren ”innan ett försäkringsavtal ingås”, utan att det närmare anges när informationen ska lämnas och, i synnerhet, inte att informationen ska lämnas i samband med ett separat förfarande innan avtal ingås.

112 För det tredje föreskrivs i artikel 36.4 i detta direktiv att närmare regler för genomförandet av denna artikel och bilaga III skall fastställas av den medlemsstat där åtagandet har gjorts.

113 Av detta följer att när det gäller ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring ska den information som avses i artikel 36.1 i direktiv 2002/83 lämnas till konsumenten före undertecknandet av förklaringen om anslutning till avtalet varigenom konsumenten, såsom framgår av punkterna 80 och 81 ovan, ger sitt samtycke till att vara bunden av avtalet och därmed blir part i ett avtalsrättsligt försäkringsförhållande med försäkringsföretaget.

114 Vidare ankommer det, i avsaknad av harmoniserade bestämmelser, på medlemsstaterna att fastställa villkoren för genomförandet av den informationsskyldighet före avtals ingående som föreskrivs i artikel 36.1 i direktivet. Domstolen har emellertid redan haft tillfälle att slå fast att medlemsstaterna, vid antagandet av dessa bestämmelser, är skyldiga att säkerställa detta direktivs ändamålsenliga verkan med hänsyn till dess syfte (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 december 2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, punkt 23 och där angiven rättspraxis).

115 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 111 i sitt förslag till avgörande framgår det av artikel 36.1 i direktiv 2002/83 jämförd med skäl 52 i samma direktiv att syftet med direktivet, genom att göra åtskillnad mellan tidpunkten för tillhandahållande av den information som anges i punkt A i bilaga III till detta direktiv och tidpunkten för ingåendet av försäkringsavtalet, eller tidpunkten för anslutning till detta, är att låta konsumenten få viss tid på sig för att bland olika tillgängliga försäkringsavtal kunna välja den försäkring som bäst motsvarar konsumentens behov och för att kunna fatta ett välgrundat beslut om att binda sig avtalsrättsligt.

116 För att kunna dra nytta av informationen i detta syfte måste konsumenten således erhålla informationen i god tid innan han eller hon ansluter sig till avtalet, och inte endast i samband med anslutningen till detta (se, analogt, dom av den 18 december 2014, CA Consumer Finance, C-449/13, EU:C:2014:2464, punkt 46, och dom av den 25 juni 2020, Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände, C-380/19, EU:C:2020:498, punkt 34). I annat fall skulle skyldigheten att lämna information före avtalets ingående enligt artikel 36.1 i direktiv 2002/83 förlora sin ändamålsenliga verkan.

117 Det ankommer på de behöriga nationella domstolarna att, med beaktande av omständigheterna i målet och särdragen i det aktuella avtalet om kollektiv unit-linked-försäkring, bedöma huruvida villkoren för genomförande av denna skyldighet har gjort det möjligt för konsumenten att på sakliga grunder göra ett informerat val av den försäkringsprodukt som bäst motsvarar konsumentens behov.

118 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska den fjärde frågan i mål C-213/20 besvaras enligt följande. Artikel 36.1 i direktiv 2002/83 ska tolkas så, att den information som avses i punkt A led a.12 i bilaga III till det direktivet inte med nödvändighet måste lämnas till en konsument som, i egenskap av försäkrad, ansluter sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring i samband med ett separat förfarande före avtalets ingående, och nämnda artikel 36.1 utgör inte hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken det är tillräckligt att denna information anges i avtalet, under förutsättning att avtalet lämnas till konsumenten i god tid före dennes anslutning till avtalet, så att konsumenten har möjlighet att på sakliga grunder göra ett medvetet val av den försäkringsprodukt som bäst motsvarar dennes behov.

Den femte frågan i mål C-213/20

119 Den hänskjutande domstolen har ställt den femte frågan i mål C-213/20 för att få klarhet i huruvida artikel 36.1 i direktiv 2002/83 ska tolkas så, att den kräver att ett felaktigt fullgörande av skyldigheten att lämna de uppgifter som avses i punkt a led a.12 i bilaga III till direktivet medför att ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring eller en förklaring om anslutning till detta avtal anses vara en nullitet eller medför ogiltighet, varvid en konsument som anslutit sig till detta avtal således får rätt till återbetalning av erlagda försäkringspremier.

120 Det framgår av samma överväganden som de som redovisats ovan i punkterna 110–114 att direktivet inte reglerar de rättsliga följderna av att den skyldighet att lämna information före avtals ingående som föreskrivs i nämnda bestämmelse inte fullgörs eller har fullgjorts på ett felaktigt sätt och att det således ankommer på medlemsstaterna att reglera dessa rättsliga aspekter av försäkringsavtalen, samtidigt som de måste tillse att direktivets ändamålsenliga verkan säkerställs med beaktande av direktivets syfte.

121 Denna slutsats stöds av domstolens tolkning av andra bestämmelser som, i likhet med artikel 36.1 i direktiv 2002/83, återfinns i avdelning III under kapitel 4 i direktivet, med rubriken ”Avtalsrätt och försäkringsvillkor”, och särskilt artikel 35.1 och artikel 36.3 i detta direktiv.

122 Vad gäller den ytterligare information i förhållande till den information som förtecknas i bilaga III till direktiv 2002/83 och som den medlemsstat där åtagandet täcks kan kräva, i den mening som avses i artikel 36.3 i direktivet, har domstolen slagit fast att följderna av att sådan information inte lämnas enligt nationell rätt i princip saknar betydelse för frågan huruvida de nationella bestämmelserna är förenliga med den informationsskyldighet som föreskrivs i denna bestämmelse (se, analogt, dom av den 29 april 2015, Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij, C-51/13, EU:C:2015:286, punkt 36).

123 När det gäller försäkringstagarens rätt att säga upp ett försäkringsavtal som regleras i artikel 35.1 i direktiv 2002/83, har domstolen slagit fast följande. Det ankommer i huvudsak på medlemsstaterna att reglera rättsverkningarna av en uppsägning som inte omfattas av denna bestämmelse. Samtidigt ska medlemsstaterna se till att direktivets ändamålsenliga verkan, med beaktande av dess syfte, säkerställs och det ankommer på de nationella domstolarna att kontrollera huruvida de processuella bestämmelserna i nationell rätt inte är av sådant slag att de

kan påverka uppsägningsrättens effektivitet genom att avskräcka försäkringstagaren från att utnyttja denna rätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 december 2019, Rust-Hackner m.fl., C-355/18–C-357/18 och C-479/18, EU:C:2019:1123, punkterna 100, 104 och 117, och beslut av den 28 maj 2020, WWK Lebensversicherung auf Gegenseitigkeit, C-803/19, ej publicerat, EU:C:2020:413, punkterna 28 och 37).

124 Det ska vidare tilläggas, såsom angetts ovan i punkt 54, att den hänskjutande domstolen anser att det enligt nationell rätt inte är möjligt att fastställa att försäkringsförhållandet mellan ett försäkringsföretag och en försäkrad är ogiltigt på grund av ett eventuellt konstaterande av att den informationsskyldighet som föreskrivs i artikel 36.1 i direktiv 2002/83, jämförd med punkt A led a.12 i bilaga III till detta direktiv, har fullgjorts på ett felaktigt sätt, eftersom det i nationell rätt inte finns någon specifik lagstiftning i detta avseende och det är uteslutet eller förenat med restriktiva villkor att genom tolkning tillämpa allmänna regler om rättsakters nullitet och bristande samtycke.

125 Under dessa omständigheter ankommer det således på den hänskjutande domstolen att kontrollera huruvida de rättsverkningar som blir följden av ett felaktigt fullgörande av informationsskyldigheten enligt tillämpliga nationella bestämmelserna regleras på ett sådant sätt att den ändamålsenliga verkan av denna skyldighet säkerställs. Den hänskjutande domstolen är därmed skyldig att i den utsträckning det är möjligt tolka dessa bestämmelser mot bakgrund av direktivets ordalydelse och ändamål. I detta syfte ska den hänskjutande domstolen bland annat bedöma, med hänsyn till den grundläggande betydelse som uppgifterna om de väsentliga egenskaperna hos fondtillgångarna i ett unit-linked-försäkringsavtal har för konsumentens medvetna val av den försäkringsprodukt som bäst passar dennes behov och, följaktligen, för konsumentens välgrundade beslut att ansluta sig till avtalet, huruvida det felaktiga fullgörandet av nämnda skyldighet kan innebära att det saknas samtycke från konsumentens sida till att bli bunden av avtalet.

126 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den femte frågan i mål C-213/20 besvaras enligt följande. Artikel 36.1 i direktiv 2002/83 ska tolkas så, att den inte kräver att ett felaktigt fullgörande av skyldigheten att lämna de uppgifter som avses i punkt A led a.12 i bilaga III till direktivet medför att ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring eller en förklaring om anslutning till detta avtal anses vara en nullitet eller medför ogiltighet, varvid en konsument som anslutit sig till detta avtal således får rätt till återbetalning av erlagda försäkringspremier, under förutsättning att de processuella bestämmelser i nationell rätt som är tillämpliga på utövandet av rätten att åberopa denna informationsskyldighet inte är av sådant slag att de kan påverka en effektiv tillämpning av denna rätt genom att avskräcka konsumenten från att utnyttja den.

Den fjärde, den femte och den sjätte frågan i mål C-143/20

127 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde, den femte och den sjätte frågan i mål C-143/20 för att få klarhet i huruvida artikel 7 i direktiv 2005/29 ska tolkas så, att det utgör vilseledande underlåtenhet, i den mening som avses i denna bestämmelse, att inte lämna den information som avses i artikel 36.1 i direktiv 2002/83, jämförd med punkt A led a.12 i bilaga III till detta direktiv, till en konsument som ansluter sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring.

128 För att besvara dessa frågor ska det först påpekas att enligt artikel 3.1 i direktiv 2005/29 ska direktivet tillämpas på otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på det sätt som anges i direktivets artikel 5, före, under och efter en affärstransaktion som gäller en produkt.

129 Domstolen har i detta avseende preciserat att begreppet affärsmetod, som definieras i artikel 2 d i detta direktiv, har getts en synnerligen vid definition i direktivet varvid de metoder som avses måste vara dels affärsmetoder, det vill säga härröra från en näringsidkare, dels stå i direkt relation till marknadsföring, försäljning eller leverans av näringsidkarens produkter till en konsument (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 juli 2018, Dyson, C-632/16, EU:C:2018:599, punkt 30 och där angiven rättspraxis). Vidare omfattar uttrycket ”i direkt relation till försäljningen av en produkt” i denna bestämmelse alla åtgärder som vidtas i samband med bland annat ingående av avtal (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 juli 2017, Gelvora, C-357/16, EU:C:2017:573, punkt 21). Begreppet produkt i den mening som avses i artikel 2 c i nämnda direktiv avser alla typer av varor och tjänster, och ingen verksamhetssektor är för övrigt utesluten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 oktober 2013, Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs, C-59/12, EU:C:2013:634, punkt 29). Slutligen framgår det av artikel 2 b i detta direktiv att begreppet näringsidkare avser ”en fysisk eller juridisk person”, förutsatt att det är fråga om att utöva en avlönad verksamhet och att affärsmetoden ingår i sådan verksamhet som bedrivs yrkesmässigt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 oktober 2018, Kamenova, C-105/17, EU:C:2018:808, punkterna 30 och 35 och där angiven rättspraxis), inbegripet när affärsmetoden tillämpas av ett annat företag som agerar i den fysiska eller juridiska personens namn och/eller för dennes räkning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 oktober 2013, RLvS, C-391/12, EU:C:2013:669, punkt 38).

130 I förevarande fall framgår det av övervägandena i punkterna 86–91 ovan att tillhandahållandet av de uppgifter som avses i artikel 36.1 i direktiv 2002/83 innan en konsument ansluter sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring kommer från försäkringsföretaget och det företag som är försäkringstagare i egenskap av försäkringsförmedlare och ingår i den verksamhet som dessa företag bedriver yrkesmässigt. Såsom har påpekats i punkterna 80 och 81 ovan, har denna underrättelse ett direkt samband med konsumentens ingående av ett försäkringsavtal i den mening som avses i direktiv 2002/83. Nämnda underrättelse utgör således en ”affärsmetod” i den mening som avses i direktiv 2005/29.

131 Det ska vidare erinras om att det följer av artikel 7.1 i direktiv 2005/29 att en affärsmetod ska anses vara vilseledande och således utgöra en otillbörlig affärsmetod i den mening som avses i artikel 5.4 i detta direktiv, om, med beaktande av det faktiska sammanhang i vilket affärsmetoden tillämpas och med beaktande av alla dess särdrag och omständigheterna kring den samt kommunikationsmediets begränsningar, två villkor är uppfyllda: dels måste affärsmetoden innebära att väsentlig information utelämnas som genomsnittskonsumenten, beroende på sammanhanget, behöver för att fatta ett välgrundat affärsbeslut, dels måste denna affärsmetod medföra eller sannolikt komma att medföra att genomsnittskonsumenten fattar ett affärsbeslut som denne annars inte skulle ha fattat.

132 Enligt artikel 7.2 i direktivet ska, under förutsättning att det andra villkoret i föregående punkt är uppfyllt, en affärsmetod även anses utgöra vilseledande underlåtenhet när en näringsidkare döljer sådan väsentlig information eller lämnar den på ett oklart, obegripligt, tvetydigt eller olämpligt sätt.

133 Det framgår av artikel 7.5 i direktiv 2005/29, jämförd med bilaga II till detta direktiv, att såväl den information som avses i artikel 36.1 i direktiv 2002/83 som den information som avses i artikel 12.3 i direktiv 2002/92 utgör väsentlig information i den mening som avses i artikel 7 i direktiv 2005/29.

134 Med hänsyn till den grundläggande betydelsen av tillhandahållandet av klara, precisa och begripliga uppgifter om de väsentliga egenskaperna hos fondtillgångarna i ett avtal om unit-linked-försäkring för att göra det möjligt för en konsument som avser att ansluta sig till avtalet att på sakliga grunder göra ett medvetet val av den försäkringsprodukt som bäst passar dennes behov, vilket framhålls ovan i punkterna 96–101, och med beaktande av det krav som anges i skäl 10 i detta direktiv att skydda konsumenterna när det gäller komplexa produkter som innebär stora risker för konsumenten, exempelvis vissa produkter kopplade till finansiella tjänster, skulle ett agerande som innebär underlåtenhet att lämna denna information, att sådan information döljs eller att den lämnas på ett oklart, obegripligt, tvetydigt eller olämpligt sätt kunna leda konsumenten till att fatta ett affärsbeslut som denne annars inte skulle ha fattat.

135 Under dessa omständigheter, och med förbehåll för den bedömning som det ankommer på den hänskjutande domstolen att göra i detta avseende, förefaller underlåtenheten att lämna ut den information som avses i artikel 36.1 i direktiv 2002/83, jämförd med punkt A led a.12 i bilaga III till direktivet, omfattas av begreppet vilseledande underlåtenhet i den mening som avses i artikel 7 i direktiv 2005/29.

136 Det ska slutligen preciseras att undantagsklausulen i artikel 3.4 i detta direktiv inte kan tillämpas på reglerna om information som ska lämnas före avtals ingående i artikel 36.1 i direktiv 2002/83 och i punkt A i bilaga III till detta direktiv.

137 Domstolen har redan slagit fast att en sådan motsättning som avses i artikel 3.4 i direktiv 2005/29 endast föreligger i de fall där andra unionsbestämmelser än de i direktiv 2005/29 vilka reglerar specifika aspekter av otillbörliga affärsmetoder ålägger näringsidkarna, utan något manöverutrymme, skyldigheter som är oförenliga med dem som föreskrivs i direktiv 2005/29 (dom av den 13 september 2018, Wind Tre och Vodafone Italia, C-54/17 och C-55/17, EU:C:2018:710, punkt 61).

138 Eftersom direktiv 2002/83, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 132 i sitt förslag till avgörande, inte reglerar rättsverkningarna av att den skyldighet att lämna information innan avtal ingås som avses i artikel 36.1 inte fullgörs eller fullgörs på ett felaktigt sätt, föreligger det inte någon konflikt mellan bestämmelserna i detta direktiv och bestämmelserna i direktiv 2005/29, eftersom dessa utgör kompletterande bestämmelser (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2015, Abcur, C-544/13 och C-545/13, EU:C:2015:481, punkterna 78 och 82).

139 Mot bakgrund av det ovanstående ska den fjärde, den femte, och den sjätte frågan i mål C-143/20 besvaras enligt följande. Artikel 7 i direktiv 2005/29 ska tolkas så, att det kan utgöra vilseledande underlåtenhet, i den mening som avses i denna bestämmelse, att inte lämna den information som avses i artikel 36.1 i direktiv 2002/83, jämförd med punkt A led a.12 i bilaga III till detta direktiv, till en konsument som ansluter sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring.

Rättegångskostnader

140 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

1) **Artikel 36.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG av den 5 november 2002 om livförsäkring ska tolkas så, att den information som avses i denna bestämmelse ska lämnas till en konsument som i egenskap av försäkrad ansluter sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring som ingåtts mellan ett försäkringsföretag och ett företag som är försäkringstagare. I enlighet med denna bestämmelse, jämförd med artikel 12.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/92/EG av den 9 december 2002 om försäkringsförmedling, ankommer det på försäkringsföretaget att lämna denna information till det företag som är försäkringstagare, vilket måste vidarebefordra informationen till konsumenten innan denne ansluter sig till avtalet, tillsammans med varje annan precisering som anses nödvändig med hänsyn till konsumentens krav och behov.**

2) **Artikel 36.1 i direktiv 2002/83, jämförd med punkt A led a.12 i bilaga III till detta direktiv, ska tolkas så, att de uppgifter om fondtillgångarnas art som ska lämnas till en konsument innan denne ansluter sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring, ska omfatta upplysningar om dessa fondtillgångars väsentliga egenskaper. Dessa upplysningar**

   – **måste omfatta klar, precis och begriplig information om den ekonomiska och juridiska beskaffenheten hos dessa fondtillgångar samt de strukturella risker som är förknippade med dessa tillgångar, och**

   – **måste inte nödvändigtvis omfatta uttömmande information om arten och omfattningen av alla investeringsrisker som är förknippade med dessa fondtillgångar och inte heller den information som emittenten av de finansiella instrument som utgör fondtillgångarna har lämnat till försäkringsföretaget i enlighet med artikel 19.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG.**

3) **Artikel 36.1 i direktiv 2002/83 ska tolkas så, att den information som avses i punkt A led a.12 i bilaga III till det direktivet inte med nödvändighet måste lämnas till en konsument som, i egenskap av försäkrad, ansluter sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring i samband med ett separat förfarande före avtalets ingående, och nämnda artikel 36.1 utgör inte hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken det är tillräckligt att denna information anges i avtalet, under förutsättning att avtalet lämnas till konsumenten i god tid före dennes anslutning till avtalet, så att konsumenten har möjlighet att på sakliga grunder göra ett medvetet val av den försäkringsprodukt som bäst motsvarar dennes behov.**

4) **Artikel 36.1 i direktiv 2002/83 ska tolkas så, att den inte kräver att ett felaktigt fullgörande av skyldigheten att lämna de uppgifter som avses i punkt A led a.12 i bilaga III till direktivet medför att ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring eller en förklaring om anslutning till detta avtal anses vara en nullitet eller medför ogiltighet, varvid en konsument som anslutit sig till detta avtal således får rätt till återbetalning av erlagda försäkringspremier, under förutsättning att de processuella bestämmelser i nationell rätt som är tillämpliga på utövandet av rätten att åberopa denna informationsskyldighet inte är av sådant slag att de kan påverka en effektiv tillämpning av denna rätt genom att avskräcka konsumenten från att utnyttja denna rätt.**

5) **Artikel 7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder) ska tolkas så, att det kan utgöra vilseledande underlåtenhet, i den mening som avses i denna bestämmelse, att inte lämna den information som avses i artikel 36.1 i direktiv 2002/83, jämförd med punkt A led a.12 i bilaga III till detta direktiv, till en konsument som ansluter sig till ett avtal om kollektiv unit-linked-försäkring.**

Underskrifter